

присутніх у цій номінації, відбувається через зворотні інференції (backward inferences), у процесі чого адресат збагачує свою інтерпретацію експліцитного змісту до точки, коли інтерпретація міститиме контекстуально обумовлені імплікації [6, с. 244].

Висновки: в результаті дослідження інтерпретації висловлень з окаяоналізмами, утвореними засобами телескопії, у медійному дискурсі з підходу теорії релевантності, нами було встановлено, що такі окаяоналізми вживаються для заповнення лексичних лакун, коли відносно новий концепт потребує номінації у висловленні. Трагування таких окаяоналізмів відбувається шляхом утворення *ad hoc* концептів, які допомагають адресату вивести імпліцитні передумови та висновки, на основі яких формується визначення експліцитного змісту висловлення. Досліджувані окаяоналізми містять найбільш яскраві ознаки кожної з номінацій, які входять до їх складу. Разом з тим спостерігається нівелювання менш контекстуально виправданих ознак. Хоча інтерпретаційний механізм, задіяний при трагуванні таких одиниць стає більш складним, сукупний когнітивний ефект значно зростає, в результаті чого такі одиниці є мають більше емоційне навантаження та вищий ступінь привабливості у медіадискурсі. Медійний дискурс є сприятливим середовищем для подібних експериментів зі створення нових лексичних утворів, які більш влучно номінують нові концепти, що виникають у дискурсі. **Перспективи** подальших розвідок вважаємо дослідження функцій таких окаяоналізмів у медійному дискурсі.

Література:

1. Колоїз Ж. Українська окаяональна деривація : [монографія] / Ж. Колоїз. – К. : Акцент, 2007. – 311 с.
2. Турчак О. М. Поняття «окаяоналізм» у мовознавчій літературі та його мовленнєва реалізація в українських періодичних виданнях кінця ХХ століття [Електронний ресурс] / О. М. Турчак // Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Сер. : Філологічні науки. – 2013. – № 2. – С. 299–305. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vduepf_2013_2_42.pdf
3. Sperber D., Wilson D. A deflationary account of metaphor. / Dan Sperber, Deirdre Wilson // The handbook of metaphor. – Cambridge: CPU, 2008. – P. 84–105.
4. Sperber D., Wilson D. Relevance: Communication and cognition / Dan Sperber, Deirdre Wilson. – Oxford : Blackwell, 1995. – 326 p.
5. Vega Moreno R. Creativity and convention: the pragmatics of everyday figurative speech. / Rosa E. Vega Moreno. – Amsterdam/ Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, 2007. – 250 p.
6. Wilson D. Truthfulness and relevance / Deirdre Wilson, Dan Sperber // UCL working papers in linguistics. Volume 12. – London, 2000. – P. 215–254.

УДК 811.14'06'255.2:37(045)

Н. Ю. Воевутко,

Маріупольський державний університет, м. Маріуполь

ДО ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНОЛОГІЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ З НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ

У статті визначено основні особливості та закономірності адекватного перекладу лексичних одиниць терміносистеми дистанційної освіти з новогрецької мови на українську. На прикладі окремих термінів проаналізовано основні труднощі перекладу, запропоновано можливі варіанти вирішення цих труднощів, визначено шляхи усунення труднощів перекладу наведених термінів.

Ключові слова: новогрецька мова, дистанційна освіта, термінологія, переклад, семантична співвіднесеність.

К ПРОБЛЕМЕ ПЕРЕВОДА ТЕРМИНОЛОГИИ ДИСТАНЦИОННОГО ОБРАЗОВАНИЯ С НОВОГРЕЧЕСКОГО ЯЗЫКА НА УКРАИНСКИЙ

В статье определены основные особенности и закономерности адекватного перевода лексических единиц терминосистемы дистанционного образования с новогреческого языка на украинский. На примере отдельных терминов проанализированы основные трудности перевода, предложены возможные варианты решения этих проблем, определены пути устранения трудностей перевода указанных терминов.

Ключевые слова: новогреческий язык, дистанционное образование, терминология, перевод, семантическая соподнесенность.

TO THE PROBLEM OF TRANSLATION OF DISTANCE EDUCATION TERMINOLOGY FROM MODERN GREEK TO UKRAINIAN

The article defines the main features and patterns of the adequate translation of lexical units of distance education terminology system from Modern Greek to Ukrainian. The author analyzes the main difficulties in translation and proposes possible variants of fixes to terms such as «distance education», «distance learning», «education at a distance», «tutor», «software», «computer training program», «training plans», «educational philosophy», «educational platform», «portfolio».

It is proven that the choice of the course of translation of distance education terminology is affected by complex factors, including those relating to terminology in general and those that directly determine the specifics of the distance learning terminological system. The general include, firstly, the acquisition of terms with additional values during used in everyday life (pedagogy is a social science) and secondly, the presence of a significant number of loans. The last factor is one of the defining features of proper distance education terminology. In addition, another influential factor in the choice of approaches to translating the abovementioned terminology is the integration of informatics and distance learning terminological systems. When translating distance education terminology from Modern Greek to Ukrainian methods such as direct translation, tracing, logical development method of translation dominate.

The problem of distance learning terminology translation from Modern Greek to Ukrainian requires further discussion and study with the involvement of leading specialists in this sector of pedagogy from Ukraine, Greece, and the Republic of Cyprus.

Keywords: Modern Greek language, distance education, terminology, translation, semantic correlation.

Актуальність дослідження. Виникнення та застосування нових інформаційно-комунікаційних технологій сприяло обміну найновішою інформацією між країнами світу, спричинило комплексні дослідження наукової педагогічної літератури на рівні термінології і номенклатури (у тому числі імен та прізвищ науковців, назв навчальних закладів, фондів та інших організацій), обумовило укладання перекладних термінологічних словників.

На сучасному етапі дистанційна освіта нарощує можливості і, як наслідок, зміцнює та посилює позиції на світовому ринку освіти. Цей процес також супроводжується появою нових понять, явищ, інструментарію, що обумовлює потребу у термінуванні та подальшому перекладі термінів дистанційної освіти на різні мови світу, зокрема з новогрецької на українську.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням та впорядкуванням української педагогічної терміносистеми займалися І. Огієнко («Етимолого-семантичний словник», 1979), С. Гончаренко («Український педагогічний словник», 1997), В. Ягупов («Педагогіка», 2002), Н. Базилевич, Д. Білоконь («Словник термінології з педагогічної майстерності», 1995), А. Алексюк, М. Грищенко («Педагогіка», 1985), І. Зязюн, Н. Ничкало («Професійна освіта», 2001), М. Фіцула («Педагогіка», 2000), В. Галузинський, М. Євтух («Педагогіка: теорія та історія», 1995), А. Кузьмінський, В. Омеляненко («Педагогіка», 2007), О. Фунтікова («Педагогіка вищої школи: Словник-довідник», 2007) та інші.

В українсько-новогрецькій лексикографії у 2005 р. уперше з'явився новогрецько-український словник, укладений Н. Клименко, О. Пономарівим, С. Чернухіним. Він охоплює найуживанішу лексику сучасної новогрецької літературної мови та поширені наукові терміни різних галузей знань.

Вдалою спробою укладання вузькогалузевого словника став «Короткий новогрецько-український словник юридичних термінів», укладений А. Столяровою у 2008 році.

У 2012 р. з'явилося видання «Вища освіта: грецько-український словник педагогічних термінів і понять» (І. Соколова, К. Гайтан), в якому представлено найбільш уживані сучасні терміни і поняття вищої освіти новогрецькою мовою та їх українські відповідники. Словник налічує 125 термінів і понять двома мовами.

У 2013 р. було укладено «Грецько-український глосарій педагогічних термінів» (Н. Воєвукто), який містить 1440 термінологічних одиниць, у тому числі 758 термінів та 600 термінологічних словосполучень, 61 аббревіатуру, 21 термін та словосполучення, які найчастіше використовуються в грецькій педагогіці англійською мовою.

Вищезазначені новогрецько-українські словники та глосарії частково вирішують проблему перекладу в галузі педагогічної термінології, сприяють прозорості та зрозумілості термінів у міжнародному освітньому контексті, зменшенню плутанини при використанні близьких за змістом понять у вітчизняній та грекомовній лінгвістиці, однак разом з цим потребують доопрацювання у напрямку поповнення та розгалуження в межах обраної терміносистеми.

Отже, **об'єктом даного дослідження** обрано термінологічну лексику сфери дистанційної освіти. **Предметом дослідження** є семантична співвіднесеність означеної термінології в новогрецькій та українській мовах і способи адекватного її перекладу в межах вказаних мов. **Мета дослідження** полягає у визначенні основних особливостей та закономірностей адекватного перекладу лексичних одиниць терміносистеми дистанційної освіти з новогрецької мови на українську.

Виклад основного змісту дослідження. Термінологічна система педагогіки постійно змінюється та збагачується новими поняттями, що зумовлено технологічним прогресом, завдяки якому з'явилися нові методи і прийоми вдосконалення виховного та освітнього процесів. Розвиток інформаційних технологій зробив актуальним питання модернізації системи освіти, сутність якого найбільше відбилася в концепції дистанційної освіти. Разом з цим оновлення освітнього процесу невід'ємно вплинуло і на термінологічну систему як педагогіки в цілому, так і дистанційного навчання зокрема, збагатило її, надало певних відмінностей у семантиці, а отже і в шляхах та способах її перекладу.

Переклад термінології дистанційного навчання, як і термінології взагалі, вимагає від перекладача, окрім володіння мовами та практичними навичками, також обізнаності в сучасній педагогіці. До того ж, у процесі перекладу (особливо термінології), не можна не враховувати внутрішні закономірності розвитку мови. Так, переклад термінів без урахування етимології й дефініцій, без зіставлення понятійних апаратів педагогіки обох країн викликає появу в мові перекладу абсолютних синонімів (на зразок лінгвістика/літературознавство). З одного боку, така ситуація веде до засмічення й ускладнення термінології, а з іншого – провокує активізацію внутрішньомовного процесу розгалуження синонімів (як сталося, наприклад, з термінами «явище» і «феномен»).

Розглянемо детальніше особливості перекладу з новогрецької мови на українську деяких термінів з дистанційного навчання. Зазначимо, що дистанційна освіта – це відкрита система навчання, яка передбачає активне спілкування між викладачем і студентом за допомогою сучасних технологій та мультимедіа [3], тобто опосередковано. Таким чином, створюються умови для інтеграції різних терміносистем – педагогіки та інформатики, через що виникає багато проблем у розумінні термінології, пов'язаної з дистанційним навчанням. Наприклад, у вітчизняних джерелах термін «*εξ αποστάσεως εκπαίδευση*» можна перекласти як «дистанційна освіта» (*Ο ορισμός αυτός αναφέρει την εξ αποστάσεως εκπαίδευση ως ξεχωριστό κλάδο της εκπαίδευσης, κάτι που όμως δεν είναι μεθοδολογικά αποδεκτό*), але й «дистанційне навчання» (*Στη σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση, η διδασκαλία της διδασκαλίας και της μάθησης γίνονται ταυτόχρονα*) [4]. Отже, у значенні «галузь» доцільнішим буде переклад «дистанційна освіта», а в значенні «процес» – «дистанційне навчання». Тоді *Προγράμματα εξ' αποστάσεως* на українську мову може перекладатися не тільки як *Програми дистанційної освіти*, а й як *Програми з дистанційного навчання*.

В українській мові до згаданого терміну існує синонімічний ряд: дистанційна освіта, дистантна освіта, освіта на відстані, навчання на відстані, дистанційне навчання, кореспондентське навчання, on-line викладання (навчання), відкрите навчання, відкрите та дистанційне навчання, навчання у співпраці тощо [1]. Так само і в новогрецькій мові: *εξ αποστάσεως εκπαίδευση*, *εξ αποστάσεως μάθηση*, *εκπαίδευση από απόσταση*, *η τηλεεκπαίδευση*, *εξ αποστάσεως διδασκαλία*, *η εκπαίδευση με άλληλογραφία*, *η ανοικτή εκπαίδευση*, *η ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση*, *η ηλεκτρονική μάθηση (e-Learning)*, *on-line μάθηση*, *η συνεργατική μάθηση*, *επιμόρφωση εξ αποστάσεως* [4]. Як бачимо, труднощі в перекладі термінології дистанційної освіти з новогрецької мови на українську виникають у зв'язку із наявністю синонімічних рядів у терміносистемах обох мов.

Наведемо ще один приклад. Грецькі терміни *παιδαγωγός*, *επιμελητής*, *προγυμναστής*, *οικοδιδάσκαλος* в українській мові мають відповідники: *педагог*, *редактор*, *тренер*, *репетитор*. Однак, у контексті дистанційного навчання вказані терміни доцільно перекласти запозиченим з англійської мови терміном *тьютор* (*викладач-консультант*), тобто вдатися до калькування.

Таким чином, вибір варіанту перекладу обумовлений багатозначністю терміна в мові оригіналу та сферою уживання еквівалентів-синонімів у мові перекладу.

Проаналізуємо особливості перекладу грецького терміну *το λογισμικό* на українську мову. Він часто перекладається як «*програмне забезпечення*». Але такий переклад не відбиває усіх визначень грецького терміна. Програмне забезпечення – сукупність усіх програм, якими забезпечена комп'ютерна система, його призначення полягає в керуванні як самим комп'ютером, так і іншими програмами та маніпулюванні інформацією [2]. У новогрецькій мові, услід за англійською, цей термін також застосовується на позначення маніпулювання інформацією та керування апаратними компонентами комп'ютера. Наприклад, відображення інформації на екран (аудіо-, відеоматеріали, мультиплікація тощо) [5]. Іншим визначенням терміна *το λογισμικό* є комп'ютерні навчальні програми, укладені з різних дисциплін для школярів різного віку з метою урізноманітнення навчального процесу та як додатковий матеріал, що сприяє вивченню дисципліни. Отже, аналіз грецької педагогічної літератури дозволяє стверджувати, що термін *το λογισμικό* в контексті педагогічної термінології доцільніше перекладати на українську мову як «*комп'ютерна навчальна програма*», тобто шляхом логічного розвитку.

Проаналізуємо визначення терміну «*αναλυτικά προγράμματα*», якій деякі науковці (Ю. Короткова) перекладають українською мовою дослівно як «аналітичні програми». Даний переклад є недоречним з кількох причин.

По-перше, документ, позначений ним, в українській педагогіці має своє найменування – стале термінологізоване словосполучення «навчальні плани». Навчальний план – документ, що визначає структуру навчального року, перелік та розподіл предметів для вивчення в конкретному навчальному закладі, тижневу й річну кількість годин, відведених на кожний навчальний предмет.

По-друге, синонімія грецького та українського термінів пояснюється з погляду етимології. Грецька та кіпрська педагогіка зазнавала впливу англійської педагогічної теорії, тому грецький термін «*αναλυτικά προγράμματα*» є перекладом англійського «*analytical programs*». Так само українська педагогічна наука історично розвивалась під впливом російської, тобто терміносистема української мови орієнтувалась на вже існуючі поняття і терміни російської педагогіки. Тому український термін відповідного змісту, а саме – «навчальні плани» утворився внаслідок прямого перекладу російського терміна «*учебные планы*».

Тож уведення незрозумілого терміна «аналітичні програми» поряд із стандартизованим «навчальні плани» є надлишковим, оскільки його зміст повністю збігається як з англійським «*analytical programs*», так і з грецьким «*αναλυτικά προγράμματα*». Крім того, лексема *πρόγραμμα* на українську мову перекладається як «програма», «план», «перелік занять» та ін., що також не суперечить змісту терміна.

Отже, грецький термін «*αναλυτικά προγράμματα*» доцільно буде перекладати на українську мову як «навчальні плани», навіть у випадку, коли перекладач вважає за необхідне підкреслити екзотизм терміна.

Дещо інша, але тотожна попередній ситуація склалася із перекладом термінів «*εκπαιδευτική φιλοσοφία*» (англ. «*educational platform*» [6, 372]) та «*φάκελος επιτευγμάτων*» (англ. «*portfolio*» [6, 373]). У першому випадку дослівний переклад з грецької мови «освітня філософія» створює абсолютний синонім до вже наявного терміна «освітня платформа», що є прямим перекладом з англійської, а в другому випадку «пакет досягнень» дублює український термін «портфоліо», який є калькою з англійського.

Отже, термін «*εκπαιδευτική φιλοσοφία*» слід перекладати на українську мову як «освітня платформа», «*φάκελος επιτευγμάτων*» як «портфоліо». Саме в такій інтерпретації зміст цих термінів є стандартизованим в українській педагогічній науці.

Висновки. Проблема перекладу термінології дистанційного навчання з новогрецької мови на українську потребує подальшого обговорення та вивчення із залученням провідних фахівців у даній галузі педагогіки з України, Греції, Республіки Кіпр. На вибір шляху перекладу термінології дистанційної освіти впливає комплекс факторів, серед яких можна виділити ті, що стосуються термінології в цілому, і ті, що безпосередньо визначають специфіку терміносистеми дистанційного навчання. До загальних слід віднести, по-перше, набуття термінами додаткових значень у процесі вживання в повсякденному житті (педагогіка є соціальною наукою); по-друге, наявність значної кількості запозичень. Останній фактор є однією з визначальних рис термінології власне дистанційної освіти. Крім того, не менш впливовим чинником у виборі підходів до перекладу означеної термінології є інтеграція терміносистем інформатики та дистанційного навчання. При перекладі термінології дистанційної освіти з новогрецької мови на українську переважають такі способи, як прямий переклад, калькування, переклад способом логічного розвитку.

Подальші дослідження можливі в таких напрямках: пошук адекватних варіантів перекладу з урахуванням етимології й дефініцій, з зіставленням понятійних апаратів педагогіки обох країн.

Література:

1. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html>
2. Програмне_забезпечення. Матеріал з Вікіпедії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki>.
3. Тлумачний словник основних термінів системи дистанційного навчання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zippo.net.ua/distan/Lector/Inform/glosar.htm>
4. Εξ αποστάσεως εκπαίδευση [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://el.wikipedia.org/wiki/Εξ_αποστάσεως_εκπαίδευση
5. Λογισμικό. Από τη Βικιπαίδεια, την ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://el.wikipedia.org/wiki>
6. Πασιαρδής Π., Σαββίδης Ι., Τσιακκίρος Α. Η αξιολόγηση του διδακτικού έργου των εκπαιδευτικών. Από τη θεωρία στην πράξη / Π. Πασιαρδής, Ι. Σαββίδης, Α. Τσιακκίρος. – Εκδόσεις ΕΛΛΗΝ – Αθήνα, 2005. – 375 σ.

УДК 81.272

І. Г. Войтенко,

Луцький національний технічний університет, м. Луцьк

ОСОБЛИВОСТІ ЛІНГВІСТИЧНОГО ПРЕДСТАВЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ СТЕРЕОТИПІВ У АНГЛОМОВНОМУ ДИСКУРСІ

У статті розглянуто особливості активізації економічних стереотипів у англійському дискурсі. Досліджено методи активації економічних стереотипів у мовленні.

Ключові слова: економічний стереотип, опозиція «свій-чужий», багатий, бідний.

ОСОБЕННОСТИ ЛИНГВИСТИЧЕСКОГО ПРЕДСТАВЛЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКИХ СТЕРЕОТИПОВ В АНГЛОЯЗЫЧНОМ ДИСКУРСЕ

В статье рассмотрены особенности активизации экономических стереотипов в англоязычном дискурсе. Исследованы методы активации экономических стереотипов в речи.

Ключевые слова: экономический стереотип, оппозиция «свой-чужой», богатый, бедный.

LINGUISTIC FEATURES OF PRESENTATION OF ECONOMIC STEREOTYPES IN ENGLISH SPEAKING DISCOURSE

Economic stereotype is a form of social stereotypes. They arise and function in society, reflecting the political, economic and socio-cultural specifics of its life. It is important and now to consider the stereotype as a special kind of social attitude and methods of its activation in speech in the English economic discourse. The main objectives of the study are to determine the features of economic stereotypes and track their expression and activation in language, particularly in English-language economic discourse.

Stereotypes contribute to the formation of economic identity, sharing social world into «us» and «them», «friends» and «enemies». An example is the opposition «rich» and «poor», which is relevant in the time and geographical cut and activa-